

Undertecknande och ingående av stadgan för den internationella byrån för förnybar energi (IRENA), m.m.

Näringsdepartementet

2009-07-22

Dokumentbeteckning

KOM (2009) 327

Förslag till rådets beslut om Europeiska gemenskapens undertecknande och provisoriska tillämpning av stadgan för internationella byrån för förnybar energi (IRENA)

KOM (2009) 326

Förslag till rådets beslut om ingående av stadgan för den internationella byrån för förnybar energi (IRENA) av den Europeiska gemenskapen och om utövande av byråns rättigheter och skyldigheter

Sammanfattning

På initiativ av den tyska regeringen har en internationell organisation för förnybar energi grundats i januari 2009. Organisationen benämns International Renewable Energy Agency (IRENA) – Internationella byrån för förnybar energi. Organisationens målsättning är att bli ett kunskapscentrum för förnybar energi som ska ge råd åt stater när de utarbetar nationella program för att öka utnyttjandet av förnybar energi, sprida information om förnybar energi och erbjuda utbildning och råd om bästa metoder och finansieringsalternativ. Den s.k. IRENA-stadgan som reglerar byråns verksamhet har hittills undertecknats av 136 stater.

Kommissionen presenterade den 26 juni 2009 två förslag till rådsbeslut som innebär att den Europeiska gemenskapen föreslås bli medlemmar i den nya organisationen. Rådsbesluten innebär att kommissionen för Europeiska gemenskapens räkning ska underteckna stadgan, som provisoriskt ska tillämpas av gemenskapen i avvaktan på dess ikraftträdande. Det framgår också hur medlemsstaterna och kommissionen ska organisera sitt arbete inom IRENA-stadgan. Förslaget innebär även att Europeiska gemenskapen ska betala ett årligt obligatoriskt bidrag till IRENA.

Regeringen ser positivt på att Europeiska gemenskapen undertecknar IRENA-stadgan och framöver deltar i IRENA:s arbete. Regeringen prioriterar frågor om att främja förnybar energi högt och anser att det finns behov att stärka det internationella samarbetet för att främja utbyggnaden av förnybar energi framför allt gentemot utvecklingsländerna.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Tyskland har tagit initiativ till att bilda en ny internationell organisation för att främja förnybar energi – International Renewable Energy Agency (IRENA). Initiativet lanserades på allvar i början av 2008 då tyska regeringen bjöd in samtliga FN-stater till en förberedelsekonferens som hölls i Berlin i april. Efter ytterligare förberedelsekonferenser under 2008 hölls en grundarkonferens den 26 januari 2009 i Bonn där 75 stater undertecknade stadgan för att etablera den internationella byrån för förnybar energi (IRENA). Därefter har ytterligare 61 stater undertecknat IRENA-stadgan. Vid ett möte i Sharm El Sheikh, Egypten, den 29-30 juni 2009 beslutades att byråns interimssäte ska lokaliseras till Abu Dhabi i Förenade Arabemiraten, att ett innovationscenter knutet till byrån ska etableras i Bonn och att ett kontor för samverkan med internationella organisationer lokaliseras till Wien. Vidare beslutades att utse Hélène Pélosse från Frankrike till byråns interimsgeneraldirektör.

Regeringen beslutade den 18 december 2008 att underteckna IRENA-stadgan och undertecknade IRENA-stadgan vid grundarkonferensen i Bonn den 26 januari 2009. Den 17 juni 2009 beslutade regeringen att ratificera IRENA-stadgan och Sverige blev därmed den fjärde staten som ratificerat och deponerat ett ratifikationsinstrument hos depositarien (Tyskland). Stadgan träder i kraft 30 dagar efter det att 25 instrument om ratifikation eller anslutning har deponerats.

IRENA är tänkt att arbeta på begäran från stater som önskar hjälp på vägen mot att öka andelen förnybar energi. Sekretariatspersonalen ska bidra med assistans i form av bl.a. politisk rådgivning, hjälp att ta fram regelverk, kapacitets- och kunskapsuppbyggnad, finansieringsalternativ samt utbildning och information om tekniska lösningar. Målsättningen att bli ett globalt ledande kunskapscentrum för förnybar energi. IRENA:s sekretariat tänkt att byggas upp successivt fr.o.m. andra halvåret 2009 och ha omkring 150 anställda till 2011.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen presenterade den 26 juni 2009 två separata förslag till rådsbeslut. Rådsbesluten innebär att rådets ordförande bemyndigas förordna den som för Europeiska gemenskapens räkning ska underteckna stadgan,

som provisoriskt ska tillämpas av gemenskapen i avvaktan på dess ikraftträdande. Det framgår också hur medlemsstaterna och kommissionen ska organisera sitt arbete inom IRENA-stadgan. Innebörden i det förstnämnda förslaget till beslut är att kommissionen ska kunna delta i största möjliga omfattning i IRENA:s förberedande verksamhet intill dess att IRENA-stadgan formellt trätt i kraft, vilket sker först då 25 signatärer ratificerat stadgan.

Det andra förslaget till rådsbeslut innebär att IRENA-stadgan godkänns på gemenskapens vägnar och innehåller också ett bemyndigande att deponera ratificeringsinstrumentet hos depositarien. Vidare lämnas förslag till en uppförandekod mellan medlemsstaterna och kommissionen vad gäller deltagandet i IRENA:s arbete. Kodens föreslås gälla vid alla möten som organiseras inom ramen för den internationella byrån för förnybar energi som är relevanta för tillämpningen av stadgan, framförallt vid möten i församlingen och rådet. När det gäller frågor som omfattas av gemenskapsbehörighet föreslås att kommissionen ska kalla till ett samordningsmöte för EU-medlemsstaternas delegationer före, under och efter sådana möten. Syftet är att utarbeta gemenskapens ståndpunkter och kommissionen föreslås på gemenskapens vägnar uttrycka gemenskapens ståndpunkt i dessa frågor. Detta gäller framför allt i fråga om:

- rådgivning om den övergripande politiken för förnybar energi, till exempel målsättning, administrativa hinder, ordningar för och krav på hållbarhet, samarbete med tredjeländer när det gäller att följa upp användningen av förnybara energikällor jämfört med andra länders mål samt andra frågor som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG om främjande av användning av energi från förnybara källor,
- relationer med andra organisationer och avtal med andra organ,
- ändringar av stadgan,
- byråns arbetsprogram, arbetsordning samt finansiella regler och årsrapport, och
- samordning för att utse generaldirektör och medlemmar i rådet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

För svenskt vidkommande innebär bildandet av IRENA att förutsättningarna för ökad internationell samverkan inom området förnybar energi stärks, vilket bedöms kunna bidra till att uppnå de energi- och klimatpolitiska målsättningarna. Sverige har som ett nationellt mål att andelen förnybar energi år 2020 bör vara minst 50 procent av den totala energianvändningen. Sveriges åtaganden under IRENA-stadgan innebär främst en förpliktelse att betala den årliga medlemsavgiften till organisationen.

När det gäller kommissionens förslag till rådsbeslut innebär dessa inte några behov av förändringar i svenska regelverk. Förslagen ligger i linje med de målsättningar och krav som satts upp i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Byråns budget ska finansieras med obligatoriska och frivilliga bidrag från medlemmarna (artikel XII i IRENA-stadgan). De obligatoriska bidragen kommer att baseras på FN:s bidragsskala, i enlighet med IRENA-församlingens beslut. Vid ett ingående av IRENA-stadgan beräknas gemenskapens medlemsavgift preliminärt till 480 000 euro per år vilket motsvarar ungefär 2,5 procent av den totala årsbudgeten om cirka 25 miljoner US-dollar per år. Årsavgiften föreslås finansieras inom ramen för ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation – Intelligent energi-Europa-programmet och således inom befintliga ramar inom EU-budgeten. Kommissionens arbetsuppgifter i och med ett medlemskap i IRENA uppges bli att följa verksamheten inom IRENA, bidra till arbetsprogram och att inbjuda till, förbereda och följa upp samordningsmöten med medlemsstaterna.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen ser positivt på att gemenskapen undertecknar IRENA-stadgan och deltar i IRENA:s arbete. Flertalet av EU:s medlemsländer har också undertecknat IRENA-stadgan. Regeringen prioriterar frågor om att främja förnybar energi högt. Sverige har i dag högst andel förnybar energi inom EU, ca 43 %, och har länge aktivt arbetat med att öka andelen förnybar energi. Sverige har därmed goda förutsättningar med att bidra med kunskap inom området förnybar energi inom ramen för den nya organisationen IRENA. Utifrån EU:s mål om att öka andelen förnybar energi med 20 procent till 2020 och att minska unionens utsläpp av växthusgaser med 20 procent till 2020 finns också behov att stärka det internationella samarbetet för att främja utnyttjandet av förnybara energikällor. Bland annat bedöms ökad samverkan med utvecklingsländerna för att främja förnybar energi vara angelägen då existerande organ har liten kapacitet för att möta de politiska målsättningar som finns.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

24 av EU:s medlemsstater har hittills undertecknat IRENA-stadgan (Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Tyskland,

Grekland, Irland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige och Österrike). Medlemsstaternas ståndpunkter vad gäller kommissionens förslag är dock ännu inte kända.

2008/09:FPM141

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ej kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Ej kända. Förslagen har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 175.1 och 300.3 EG. Rådet tar beslut efter hörande av Europaparlamentet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Både Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater har befogenheter inom de områden som omfattas av IRENA-stadgan. Enligt kommissionen kommer troligtvis vissa av de av de skyldigheter som föreskrivs i IRENA-stadgan att påverkas av de arrangemang som fastställs i gemenskapsrättsakter som antagits inom energi- och miljöområdet. Kommissionen anser att åtminstone följande verksamhet faller under delad gemenskapsbehörighet: analys av och/eller rådgivning om politiken för förnybar energi enligt artikel IV, verksamhet som rör byråns arbetsprogram enligt artikel V, relationer med andra organisationer enligt artikel XIV och ändringar av stadgan enligt artikel XV.A.

Som medlem skulle gemenskapen få bättre och mer direkt åtkomst till information om verksamhet på området förnybar energi, både inom EU och globalt. Det skulle gynna den allmänna utformningen av politiken och skulle förbättra övervakningen av vilka framsteg medlemsstaterna gör i fråga om att till 2020 uppnå de bindande målen för förnybar energi. Kommissionen anser också att det är önskvärt att gemenskapen agerar på ett samordnat sätt inom IRENA.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det svenska ordförandeskapet i den Europeiska unionens råd har påbörjat behandlingen av förslagen. Förslagen planeras att behandlas vidare i rådsarbetsgruppen för energifrågor under hösten med ambitionen att nå en överenskommelse i rådet före årsskiftet.

4.2 Fackuttryck/termer

IRENA – International Renewable Energy Agency benämns på svenska Internationella byrån för förnybar energi.

IRENA-stadgan – stadgan för den Internationella byrån för förnybar energi benämns på engelska Statute of the International Renewable Energy Agency (IRENA).